

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an
„Foaia Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foale pentru popor.

Apare JOIA

Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în bani
țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara)

SĂRBĂRI

din cale-afară mărețe
PREGĂTEȘTE GUVERNUL PEN-
TRU ZIUA DE 10 MAIU

Atunci se sărbează și plinirea alor
30 ani dela Unirea Ardealului
cu România.

Se știe că la 1 Decembrie 1928
s'au împlinit 10 ani dela marea a-
dunare ținută în 1918 la Alba Iulia,
când s'a hotărât ruperea Ardealului,
Bănatului și Crișanei dela Un-
garia și alipirea lor la România.

La 1 Dec. 1928 în toată țara
s'au făcut slujbe sfinte în biserici
ca mulțumită lui Dumnezeu că ne-a
ajuns în pace plinirea celor dintâi
zece ani de viață în România,
cea atât de dorită și cu atâta căl-
dură îmbrățișată în marea adunare
dela Alba Iulia.

În biserici s'au făcut slujbe, dar
guvernul avea de gând să sărbeze
și în afară din biserici, prin adu-
nări mari, cu parada armatei și a
școlilor, pomenirea măreței zile. Gu-
vernul liberal pregătea aceste săr-
bări, cum gândea el să le sărbeze.

Dar el n'ajunse acea zi în scau-
nel de ocârmuire al țării, căci căzu
mai înainte cu vre-o lună.

Noul Guvern al Partidului Na-
țional Țărănesc avea să prezideze
(conducă) acum el aceste sărbări,
— dar după un program (plan) așa
cum el și-l dorea.

Nu mai avea însă vremea a pre-
găti lucrurile până la acea zi, care-i
era prea aproape. De aceea a ho-
tărât, că sărbările cele mari, cu pa-
răzi deosebite, să le amâne pe pri-
măvară, pe frumoasa lună Maiu,
până când are vreme a le pregăti
din plin.

Acum încep pregăti-ile.

A sosit vremea ca planul acelor
sărbări să fie pregătit în toate a-
mănuntele, — căci luna Maiu se a-
propie. Și pentru că în Maiu și așa
avem o mare sărbătoare națională,
ziua de 10 Maiu, care ne aduce a-
minte de alte întâmplări fericite din
viața poporului nostru, — s'a luat
de cei în drept hotărârea, ca și săr-
bările unirii Ardealului și Bănatului,
să se pună tot pe această zi, —
care va fi cu atât mai luminată, cu
atât mai strălucitoare! (Și e foarte
bine că se pune pe acea zi, pentru
ca să nu se mai facă o zi de săr-
bătoare deosebită).

Săptămâna trecută dl. Ministru
al Bănatului, Sever Bocu, a fost pe
la Cluj și Alba Iulia, pentru a face
cei dintâi pași de pregătire pentru
această sărbătoare.

Din cele arătate de d. Ministru
al Bănatului, aflăm, că sărbărilor li
se dă o întindere și o strălucire
deosebită. Și anume:

În 10 Maiu dimineața slujbă la
Patriarhia din București; apoi Adu-
narea Deputaților și Senatorilor va
ține o ședință sărbătorească, fiind

de față Regența și Familia Regală.
În această zi întâia oră M. S. Regele
Mihai I va lua loc pe Tronul Regal.

Se vor inaugura 3 Statui: a celor
dintâi Mari Domni ai României: Al.
I. Cuza-Vodă, Regele Carol și Re-
gele Ferdinand. După amiază petreceri
populare; seara Teatru de paradă la
Teatrul Național, dându-se și Poemul
de Tiberiu Brediceanu. — A doua
zi: Ședință la Academie, seara Mare
Concert.

— Seara lumea va pleca cu trenuri
speciale la Cluj, — luând și pe Re-
gele Mihai, Regența, Familia Regală.
Așa apoi, a 3-a zi vor fi sărbări fru-
moase la Cluj cu ședință mare la
Universitate. Aci M. S. Regina Maria
va fi dăruită cu titlul de „Doctor“
de onoare al Universității din
Cluj, pentru frumoasele scrieri și
pentru marile servicii aduse neamu-
lui și țării.

— A 4-a și a 5-a zi vor avea loc
marile sărbări dela Alba Iulia. Pen-
tru ca să meargă lume cât de multă,
se va da scădere de jumătate preț
pe trenuri. Aci: ședință în sala în
care s'a hotărât și vestit la 1918
Unirea Ardealului cu România; —
slujbă în Catedrala Unirii, paradă
militară, defilarea Corpului Volun-
tarilor veniți din Rusia și Italia, —
solia Românilor Americani, Studen-
țimea, etc. Banchete și ospete po-
porale. — Va fi și o expoziție mare
de lucruri românești, organizate de
„Astra“.

— Unii din Românii Americani
au scris, că ei ar voi să vie o solie
mai mare, cu steagurile Societăților
Românești de acolo. Dl. Dr. Filip
din Timișoara a plecat la America
pentru a pregăti pe frații Americani
ca să vie.

— Se vor așeza în același timp
2 Statui mult grăitoare:

Lui Simion Bărnuțiu, marele
vorbitor dela Blaj la 1848, fost apoi
Profesor la Iași, i-se va așeza Sta-
tuie la Iași (Ardeleanul în Moldova).

Dar lui Nicolae Bălcescu, care
a fost printre cei dintâi cari au cu-
tezat a face prorocie pe față pentru
unirea tuturor Românilor într-o țară,
— i-se va ridica Statuie la Alba-
Iulia, unde s'a hotărât împlinirea
prorociei lui!

Scoatem la iveală cu plăcere, mai
ales două puncte frumoase din a-
ceste sărbări:

*Cele 3 Statui ridicate celor din-
tâi 3 Domni, la fel de mari, ai
României.*

Regele Carol are meritul (vred-
nicia) de a fi smuls neatârarea țării,
cu ajutorul brațului tare al Doro-
banțului român, și de a fi întărit te-
meliile statului.

Regele Ferdinand are nepre-
ritoarea vrednicie de a fi fost cu a-
devărat mare în timpul celui mai
greu războiu al țării, cel pentru străn-
gerea tuturor Românilor între ace-
leași hotare, —

Dar nu e cu nimic mai puțin
mare Alexandru I. Cuza, întâiul
Domn al României, unite din Mol-

dova și Muntenia! Dacă nu premer-
gea această unire făcută sub el, —
amândouă celelalte nu știu de se
puteau face! Și apoi, ajuns în Tro-
nul Țării, el a făcut în 7 ani atâtea
mari reforme în viața țării și în
legile ei, — cât n'au făcut alții în-
tr'un veac!

Prea mult timp a fost ținut osrecum
sub obroc acest Mare Domn națio-
nal. Sub Regele Carol aproape fu-
sesse dat uitării (cu voia), nici nu se
mai vorbea de el, decât de puțină
lume.

Guvernul de acum face o faptă
bună, un act de dreptate isto-
rică, ridicând pe *Întâiul Domn al
României*, și punându-l *alături de
Carol și Ferdinand!*

— De asemenea e frumos gân-
dul cu Statuia lui Bărnuțiu la Iași
și alui Bălcescu la Alba Iulia.

Sunt cele mai de preț puncte în
programul sărbărilor ce vor urma.

In Mexico

războiul e încă cumplit. Guver-
nul e susținut tare de armatele cre-
dincioase lui și străntorează pe răs-
culașii. Cum prinde ofițeri de ai răs-
culașilor (trecuri din armata regulată),
li împușcă. Au dat glonț generalului
Vila Reale și la zeci de ofițeri prinși.

Acum a primit din America încă
10.000 de puști și milioane de
gloanțe, apoi *aeroplane aruncătoare
de gaze otrăvitoare!* Răsculașii sunt
prinși în mare primejdie, că ei
nu au mășii de a se apăra de gaze.

Cum nu știm noi prețul

meseriile bănoase!

Cum arătam în alt număr, medicii
veterinari în țară la noi sunt aproape
numai străini. Românii noștri cred
că a fi „doctor de marhe“ (de vite),
e un lucru prost și de neluat în
samă!.. Și ce tare greșesc! Și ce
scump vor plăti rătăcirea asta în cu-
rând.

Tot așa stăm și cu Drogheri-
ile, cari sunt prăvălii (bolte, du-
ghene) oarecum de ajutor farmaci-
lor. În drogherii se vând și multe fe-
luri de leacuri de cele gata, și alte
măruntșuri de trebuință sănătății:
săpunuri, ape mirositoare, și altele.
Drogheriile sunt căutate cam ca și
farmaciile. Și nu-i lucru greu a le
avea și a le conduce.

Totuși, iacă ce scoate la iveală o
numărătoare mai nouă făcută despre
Drogheriile din România:

Avem 429 Drogherii. Dintre a-
cestea abia 114 sunt în mâni româ-
nești și 315 în mâni de străine! (Prin-
tre acești străini sunt 277 Evrei, 20
Germani și 10 Unguri...) Adecă și
aci Românii în coadă și Evreii în
frunte!..

BUNE ȘI RELE...

— RĂVAȘ —

Cât de mult am dori, ca la acest
răvaș să putem creșta cât mai multe
știri bune, ba chiar numai bune, des-
pre noul guvern al nostru, guvern
ridicat pe acea treaptă de marea în-
credere a poporului.

Dar noi trebuie să încreștăm ce
vedem și ce aflăm.

Asta-i bună!

Aflăm că guvernul a trimis în
foarte multe orașe prin țară, oameni
de încredere, cari să cerceteze mer-
sul lucrărilor mai multor slujbași de
obște, despre cari se șopteau cam
multe rele, sub stăpânirea trecută.

Așa aflăm, că s'a pornit cer-
cetare aspră împotriva fostului Prefect
de Poliție din Cluj, care tare era
volnic și ar fi făcut multe lucruri
nedrepte și neiertate.

— La Deva e sub aspră cer-
cetare Procurorul Ghițeanu, învinuit
de abuz de putere (fapte după vo-
ința sa, nu după îndrumările legii, și
de altele). Tot în Deva se purecă
lucrările fostului Șef de Siguranță și
a Polițaiului (căpitanul de poliție).

Dacă vor fi nevinovați, cercetarea
fi va scoate la iveală buni și la lo-
cul lor și cu mâni curate, — de vor
fi vinovați, bine e, pentru mersul
vieții noastre de obște, ca să și lee
pedepsele și infierările ce li se cad.
Dar nu numai acești numiți mai
sus, (că de-ar fi numai atâta slujbași
răi în Ardealul întreg, ar fi că avem
cel mai minunați slujbași din Europa),
să fie cercetați cu toată asprimea,
ci cercetările să scoată la lumină
vinele tuturor, din întreaga țară. Și
de om vedea sute și sute de foști
slujbași pedepsiți aspru și aruncați
pe drumuri, de asta numai să ne
bucurăm. Căci va fi o pildă pentru
viitor. Că, ce-i drept, slujbașii puși
de liberali, prea erau încrezuți în
puternicul sprijin ce l'aveau sus, la
guvern, încât își îngăduiau prea multe
și prea groase! Iți venea câte un
Conzilier Agricol, cu straița 'n bătă,
și peste 2—3 ani îl vedeai cu 2—3
case mari!.. Alții pe la trenuri așa,
pe la Prefecturi, pe la Siguranță, pe
la Administrațiile Financiare!..

O lovitură bună peste ghiarele
acestora, ar fi un noroc pe țară. Ca
să știe slujbașul liberal sau averes-
can, că după stăpânii lui, vin alții,
cari o să-i cetească în cărți! Iar cel
național-țărănesc să știe, că vine ur-
gia liberală, care îl va azvârli în Murăș
de l'a alia cu rele la carte!

Din asta numai bine poate veni pentru moravurile țării.

Când vom vedea că cei cercețați azi, vor fi și pedepsiți, — vom avea cuvinte de laudă pentru guvern.

Dar asta ce-i?

Ziarul „Epoca” din București, scos de d. Grigore Filipescu, fiul marelui patriot Nicolae Filipescu, având bune legături prin Ministere și așa putând ști lucrurile bine, dela izvor, — tipărește o Scrisoare deschisă către d. Iuliu Maniu, întrebându-l:

Cum să înțelegem, că d-voastre, în temeiul referatelor (cererilor) Nr. 22481, 23341, 24180 a Sfatului Ministrilor, (așadar cam repede una după alta), ați dat pentru Fondurile secrete 31 milioane Lei, în numai 7 săptămâni? Guvernele de mai înainte au cheltuit 40—50 milioane pe un an întreg, cu „Fondurile secrete”.

Ce s „fondurile secrete” (tainice)? Sunt buzunare largi puse la îndemâna singuraticilor Ministri, în cari se varsă sume destul de mari, despre cari Ministrul nu e dator a da nimănui samă! Il poate folosi pentru treburi bune, pentru a ținea agenți cari să-l aducă știri de prin țară, așa ca să nu-i simță și să nu i afle nimenea, își poate ajuta foile de partid (cari îndată ce partidul e la putere, ies mai mari, mai pline, dar văzând numai bine în tot ce face guvernul stăpân!), — sau poate pune „fondul” la buzunar întreg întreguț, că — nu e dator a da nimănui samă de el, nu-l cere nimenea socoteală!

Ei, bine, din arătările dlui Filipescu, cari nu pot fi cu greș, căci facă arată și numerii sob cari s'au luat în Sfatul ministrilor hotărârile de a se vărsa acele fonduri în buzunarele singuraticelor Ministere, — reese, că noul guvern, care ne sfătuie pe toți să cruțăm, n'a fost prea cruțător cu lada țării. Pe când înaintașii dădeau cam 4 milioane pe lună pentru acele fonduri, noul guvern a dat 16—17 milioane pe lună!

Fiecare cetitor judece aceste lucruri, după inima sa.

Alta.

Director General al Poștelor (cel mai mare peste poștele din țară), se numește sub fiecare guvern unul, în care noul guvern are încredere. Că pe la poșta trec și multe taine. Nu poți lăsa acolo un om care să nu le păstreze pe acelea cu credință.

Sub liberali fusese Director General, unul Marinescu, care e slujbaş de poșta de meserie, așa că pus acolo, pricepea unde să pună degetul ca să îndrepte câte ceva.

Noul guvern a numit Director General al Poștelor pe d. Inginer Vidrighin dela Timișoara, care n'a fost nici 24 de ore în poșta, și așa nu se poate pricepe nimic la ea, — decât că va lucra după cum l'or sfătuit slujbașii de meserie, pe cari și-i va lua sfatnici.

Să zicem că se va ajuta destul

de bine, dacă-și adună în jur sfetnici de treabă.

Dar de altceva e vorba: de „cruțarea” pe care o facem noi în aceste zile de năcaz. Apoi iaca cum stăm cu asta:

Directorul de mai înainte (slujbaş de meserie) avea plată de 26 000 Lei pe lună, — noul nostru Director, inginer de alte treburi, are 2000 pe zi, sau 60 000 Lei pe lună...

Asta ce-i?

Și, dacă-i așa, Gubernatorilor ce plăți le vom face?

Răspunsuri

Ni-au sosit încă multe și foarte interesante (atrăgătoare de luare aminte), — din: Ohabamățnic (Bănat), din Obilești (j. Râmnic Sărat) vre-o 5 scrisori; din Albac (Țara lui Iancu), din Izvoarele (j. Olt), din Gănești (j. Covurlui), din Bujorul Bănățan, din Călățele (j. Cluj), din Zarand, din Bucovina, — și ne vin mereu.

Din imbulzeală de material, nu am putut urma publicarea lor în numărul de față.

Dar fiindcă în săptămâna viitoare începem pregătirea numărului de Paști, — mare și frumos, — în acela vom face loc scrisorilor ce ne-au sosit și ce ne vor mai sosi.

Și, să știe cei ce ne scriu, că glasul lor n'a rămas nebagat în samă: el va îndupleca guvernul să facă mari schimbări în planul său de lege și să amâne desbaterea lui, supunându-l la o chibzuire mai temeinică.

Noi vom trimite numărul de Paști, cu răspunsurile din el, Ministrilor spre vedere.

Tot pentru domnul Ministru al Ardealului.

Care tare vrea să ferească pe țărani nostri dându-le pasapoarte să plece din țară..

„Lumina Satelor” dela Sibiu scrie în numărul său cel mai nou (10 Martie), că prin gara Curtici au intrat în țară, întorcându-se din America, 29 de familii românești, — venite așa în ceată la olaltă. (Afară de alții cari vin fără a se mai vorbi de ei).

Cei întorși spuneau că au venit voioși, căci au auzit că guvernul cel nou al dlui Maniu, care are la îndemână pământ din belșug, le va da și lor pământ prin Dobrogea...

„Că, — zic ei, — pe la America E RAU de-o vreme încoace! E și pe-acolo lipsă mare de lucru! Sunt fabrici în cari se lucrează numai câte 2—3 zile pe săptămână.

„Scumpetea, în banii de acolo, e mult mai mare ca la noi! De pildă 1 kilogram de pâne, în banii nostri se plătește la America cu 70 de Lei.

„Pe lângă asta pe Români de acolo îi răpun și bolile. Români muncesc acolo din greu (ce au vreau să muncescă Americani, cum a spus d. Iorga) și îi doboară bolile!”

„Nu numai în Canada, dar mai ales în Ohio (statul în care se găsesc mai mulți Români), — n'o să mai fie Român sănătos! Fumul din fabrici le înecă și roade peptul. Toți tușesc până se prăpădesc.

„Eu (a spus unul) strinsesem aproape 5000 dolari, pe cari a trebuit să-i dau aproape pe toți la doctori”...

Și spua că, — pentru aceleași cuvinte, — au rămas pregătindu-se să vie acasă încă mulți Români americani.

Cetește, dle Ministru al Ardealului, cele de sus și apoi treci și cetește și ce spune Românul nostru din Berisso (Argentina, America de miază-zi) în „Foaia Interesantă” de azi.

Și atunci ne întrebăm: Cum se poate ca un Ministeriu să nu aibă atâta cunoștință despre stările de lucruri din America, cât au două biete gazete populare?

Că de-ar avea și el aceste știri, ar trebui să-și dea seama, că e un mare păcat, a te face tu chiar acum luntre și punte, pentru a da pasapoarte la toți țărani cari, — amețiți de cap de minciunile agenților evrei și ai vapoarelor, — nebunesc pe țărani nostri să plece. De ce? — Pentru că să rămână țara cât mai rărită de Români, și Români să-și lase locurile lor celor ce știu prețui această țară, de ne vin roiuri-roiuri, pe furis, ca sobolii, ca tâlharii, de peste toate hotarele, spre a se înfige ei aci.

Aceia știu ce fac!, dle Ministrul Dar noi?

Ceva mai mult nu peftesc domnii — Gubernatori?

În planul noii Legi Administrative așa cum e chibzuit de oamenii cei mai apropiați de guvern, — este și un punct, care hotărăște drepturile ce le are „Gubernatorul” visat de acei domni, mai drept zis de Stere, care el e întocmitorul acelei Legi.

După ce se arată îndatoririle conducerii Guberniei, — se înșiră și „drepturile” el. Și printre acestea este unul, care zice că:

Singuraticile Provinciilor (Guberniilor), au și dreptul de poruncire mobilizării, — adică a chemării sub arme, a oastei de pe cuprinsul Guberniei!...

Par'că văd pe unii cetitori privind chiorș aceste șire și bănuindu-ne că scoatem vorbe rele guvernului...

Cinstiții noștri cetitori să fie liniștiți, că noi când scoatem la iveală vre-un lucru slab, o facem numai cu inima strânsă de durere.

Dar am cetit și noi acest lucru în gazeta „Renașterea Română” din Arad. foaie cu totul sprijinitoare guvernului. În numărul său dela 1 Martie „Renașterea” scrie sub iscălitura dlui Dr. G. Stoica, om cu totul alipit partidului național țărănesc, vor-

bind despre cele plănuite în acest lege, următoarele:

„...Ne-am speriat de libertatea (propusă acolo) pentru singuraticile Provinciilor de a de-creta mobilizarea”.

Tot așa ne-a speriat și pe acest gând. Căci ce ne arată el? v

Că d. Stere, care se vede și așezat în tronul de Guvernator al Basarabiei (căci asta e visul lui bolnav ce nu i dă liniște, să se vadă și el „Cap de țară”), se gândește la nici mai mult, nici mai puțin, decât la aceea, că el, când nu s'o înțelege întru toate cu guvernul dela București (când acela nu va lăsa toate după capul lui ciudat), el, domnul Gubernator, să poată chema sub arme oastea din Basarabia!... Și împotriva cui să plece cu ea? Contra Rusiei nu va porni, căci contra aceleia va trebui să plece oastea întregii țări. Atunci contra Bucureștilor?

Iacă până la ce grad de putere visează unii pețitori de Gubernatori, să se înalțe pe sine în scaunele din capul Provinciilor.

Iacă pentru ce zările atâtor buni Români, arată pe Stere ca om negru la suflet față de țara Românească și primejdios, — și se miră cum un astfel de om poate avea trecere așa de mare la guvernul de azi?

De răs, sau de plans?

Pentru ce au Prefecții noștri vreme?, — și pe urmă capul lor, Ministrul de Interne!

Americanii, având bani destui și pentru lucruri de care n'are nimenea nici un folos, — au început încă înainte cu ani de zile, o întrecere fără nici un rost: Au pus premii pentru fata cea mai frumoasă din America lor. Fiecare ținut (stat) american, să adune la un loc pe fetele cele mai frumoase ale sale și să aleagă din ele pe „frumoasa ținutului”... Au 49 de state (mărunte, unele numai cât 2—3 județe de pe la noi) acelea au trimis fiecare pe frumoasa sa la întrecerea de frumuseți pe țară. Dintre ele s'ales cea mai frumoasă, și i-s'a zis: „Miss America” (d.șoara America sau: cea mai frumoasă din America). — Lucru de nici un folos, doar înșamnă că dacă natura a făcut'o frumoasă, e și cea mai harnică, cea mai cuminte, cea mai bună între toate!

Pilda Americii a luat'o acum și Europa. S'au făcut și aici prin singuraticile țări, alegeri de frumuseți, spunându-se celei mai frumoase: Miss Franța, Miss Italia, Miss Germania, Miss Austria, și alte Miss-uri.

Dar pofta crește mâncând. Am venit câteva gazete mari și au zis: Hai să alegem acum pe o „Miss Europa”, adică pe cea mai frumoasă fată din Europa întreagă! Și apoi Miss America, Miss Asia, Miss Africa, Miss Australia și dintre ele aleasă una „Miss Univesum”, frumoasa universului, adică a globului pământesc!..

Acum venim la noi. În acest joc de întreceri de frumuseți, a intrat și ziarul „Universul” dela București, care a luat asupra sa, să aleagă pe cea mai frumoasă fată din România, care să

